

Registratienummer: 23.137067

Aan Verenigde vergadering
Van D&H
Portefeuille A.G. Straathof
Onderwerp Dunea - Drinkwatervoorziening van de Toekomst
Datum 14 november 2023

Waarom krijgt u deze memo

Dunea onderzoekt in 'Drinkwatervoorziening van de Toekomst' mogelijke nieuwe bronnen voor drinkwater als aanvulling op de bestaande bronnen. Kansrijke alternatieven gaan in een MER-procedure onderzocht worden. Dunea zet in op een multibronnen strategie, ofwel minder afhankelijkheid van de huidige rivierinname. Op 8 mei heeft Dunea met bevoegde gezagen, waaronder Rijnland, een verklaring afgesloten over de in de MER te onderzoeken alternatieven en de daarbij benodigde informatie. Vanwege het belang van de drinkwatervoorziening en zoetwaterbeschikbaarheid wordt de VV via deze memo geïnformeerd. Dit memo is een actualisatie van het memo dat in maart 2023 ter kennisname aan de (vorige) VV is aangeboden.

Wat is het belangrijkste

Opgave Dunea

Dunea ziet oppervlaktewater als noodzakelijk alternatief voor de middellange termijn (2030-2040, moet operationeel zijn in 2030) en mogelijk ook voor de lange termijn (na 2040). In de MER wil Dunea 4 alternatieven onderzoeken voor de middellange termijn (met een doorkijk naar de lange termijn);

- Lokaal oppervlaktewater
- Brak grondwater (Meijndel) + zeewater
- Noodmaatregelen gevolgd door inname uit Rijkswater (3e BAL leiding)
- Milieu/omgevingsalternatief (geoptimaliseerd alternatief)

Vanuit Dunea wordt vooraf als aandachtspunten voor de varianten aangegeven;

- lokaal oppervlaktewater: mits voldoende water beschikbaar is in droge perioden
- brak-/zeewater: kennis bij Dunea nog niet aanwezig, kostbaar
- Rijkswateren: afhankelijkheid van één bron blijft en complexe infrastructuur (leidingen) nodig

Dunea streeft voor de toekomst naar een multibronnen strategie. Ze willen niet volledig afhankelijk zijn van de bestaande bronnen en zuiveringsmethoden. Als aanvulling zien zij het oppervlaktewatersysteem van Rijnland en Delfland als kansrijke bron. Oppervlaktewater wordt dan door middel van Reverse Osmosis gezuiverd en gemengd met duinwater tot drinkwater. Dunea ziet het Valkenburgse meer of Oude Rijn als kansrijkste locatie voor de onttrekking. Andere opties zijn de Vliet en locaties in/rond Den Haag. Deze worden nog onderzocht, onder andere op ruimtelijke inpassing en benodigd transportleidingsysteem.

Water beschikbaarheid

Het oppervlaktewatersysteem bevat op de middellange termijn het merendeel van het jaar voldoende water voor deze drinkwateronttrekking (0,39 m³/s, jaargemiddeld). In droge perioden kan Rijnland de beschikbaarheid hiervan niet garanderen terwijl dan de vraag door droogte nog kan oplopen. Dunea onderzoekt mogelijke aanvullende

bronnen voor overbrugging van deze droge perioden. Belangrijkste maatregel voor deze periode is andere inzet van de buffercapaciteit in de duinen.

In droge periodes wordt het beschikbare water verdeeld volgens de landelijke verdringingsreeks. Belangrijke functies zoals bescherming veendijken en drinkwatervoorziening krijgen daarbij prioriteit boven bijvoorbeeld industrie. De waterbeheerders stemmen in deze periodes de benodigde maatregelen samen af. Eén van de mogelijke maatregelen is de inzet van de Klimaatbestendige WaterAanvoer (KWA). De bij de KWA betrokken waterschappen hebben samen met Dunea gekeken naar de beschikbaarheid van water in droge periodes. Voorzichtige conclusie is dat een extra voorziening voor de droge periodes noodzakelijk lijkt bij keuze voor winning uit oppervlaktewater. Dunea wil dit bereiken door gebruik te maken van de bestaande zoetwaterbuffer in het duingebied.

Voor de lange termijn is de watervraag van Dunea ca 30 miljoen m³/jaar, ca 1,3 m³/s. Deze watervraag uit het oppervlaktewater komt bovenop de nu al voorziene extra vraag van andere functies (deze extra watervraag kan voor de zoetwaterregio West-Nederland oplopen tot circa 15 m³/s). De zoetwatervraag neemt toe maar de beschikbaarheid, zeker in droge periodes, staat steeds verder onder druk door klimaatverandering. Deze ontwikkelingen samen vragen om een hernieuwde analyse van de zoetwatervoorziening van West-Nederland (gebied tussen Noordzeekanaal en de Nieuwe waterweg). Rijnland en Dunea maken zich samen sterk dat deze wordt uitgevoerd binnen de lopende planfase van het Deltaprogramma Zoetwater. Belangrijk kader hierbij is de Rijksbrief over water en bodem sturend. Ook in de interne studie Toekomstbestendig Rijnland, onderdeel voldoende zoet water, zal de toekomstige watervraag ten behoeve van de drinkwatervoorziening worden meegenomen.

Oppervlaktewaterkwaliteit

Bij reverse osmosis (RO) worden nagenoeg alle stoffen uit het water verwijderd. Hierbij ontstaan een reststroom die ergens moet worden geloosd. Dit zal binnen Rijnland waarschijnlijk bij Katwijk of in zee moeten plaatsvinden. De waterkwaliteitseffecten hiervan moeten nog worden onderzocht. Naast het effect van de reststroom zal in de MER het effect van de onttrekking op de waterkwaliteit worden onderzocht. Dit alles mag niet leiden tot achteruitgang van de waterkwaliteit. Het Valkenburgse Meer is een KRW-waterlichaam.

Ruimtelijke inpassing

Voor zowel het innamepunt als de benodigde voorzuivering, leidingen en de daadwerkelijke drinkwaterbereiding moet Dunea nog locaties en tracés onderzoeken. Dit zal met name met de gemeenten worden afgestemd.

Juridische analyse Rijnland

Op basis van de huidige regels heeft Dunea géén vergunning nodig voor het winnen van oppervlaktewater. Rijnland zal samen met Dunea de effecten bekijken van een onttrekking aan het oppervlaktewater. Niet alleen naar de effecten op de waterkwantiteit maar ook naar de effecten op waterkwaliteit, naar juridische verplichtingen, calamiteitszorg, etc.

Dit is in principe aan Rijnland maar de effecten van een onttrekking uit oppervlaktewater kunnen wel beheergebied overstijgend zijn (denk aan KWA-waterschappen gedurende een droge periode). Hier moet dus ook rekening mee worden gehouden.

Vervolproces

Dunea heeft in een vroeg stadium van het proces contact gezocht met Rijnland en andere overheden. Rijnland is vanaf dat moment zowel ambtelijk als bestuurlijk goed betrokken en dat zal in het vervolgproces zo blijven. Met name bij de analyse van de beschikbare hoeveelheid water hebben Rijnland en de andere betrokken waterschappen veel invloed gehad. Nu volgt meer focus op de waterkwaliteit. In dit hele proces is mede door inbreng van Rijnland veel aandacht voor

- de beschikbaarheid van water
- de gevolgen voor de waterkwaliteit en ecologie
- de effecten van lozing van de reststroom

Tijdens de MER-studie worden er nog (ontwerp)sessies georganiseerd om de alternatieven en varianten verder uit te werken en te onderbouwen en de benodigde informatie te verzamelen. Nadere onderzoek volgt naar nieuwe innamepunten uit de Rijkswateren, naar andere varianten binnen het alternatief zeewater en naar de ruimtelijke

inpassing van de verschillende varianten. Ook de restlozing van de drinkwaterbereiding moet nog nader worden uitgewerkt. Hierbij worden deze ook getoetst aan de 'Dunea-waarden';

- Consumentenvertrouwen / reputatie
- Duurzaamheid
- Compliance
- Financiën/betaalbaarheid

Door de partners is erop aangedrongen ook de maatschappelijke kosten mee te wegen. Wat moeten de waterschappen bijvoorbeeld investeren om winning uit lokaal oppervlaktewater mogelijk te maken?

Of hoeveel schade ondervinden andere watergebruikers als gevolg van deze extra watervraag? Hiervoor wordt een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse uitgevoerd.

Vervolg

Op dit moment (Q4 2023) worden de MER en de MKBA opgestart. In de eerste helft van 2024 worden de nodige onderzoeken uitgevoerd waarna rond de zomer een keuze volgt voor het voorkeursalternatief. In de tweede helft van 2024 wordt dit verder uitgewerkt voor vergunningaanvragen die in het voorjaar 2025 volgen.

Rijnland neemt deel aan de klankbordgroep die gedurende het hele traject wordt geïnformeerd en geconsulteerd. Ook daarnaast werkt Rijnland nauw samen met Dunea op verschillende onderwerpen in deze studie. In het voorjaar 2024 wordt een bestuurlijk overleg (beeld-oordeelsvormend) georganiseerd. In het najaar volgt een oordeelsbesluitvormend bestuurlijk overleg gehouden.

Gedurende dit hele proces wordt de VV, indien daartoe aanleiding is, geïnformeerd. Een logisch volgend moment is voorjaar 2024.